

RUĐER BOŠKOVIĆ
OSN. 2003
O B R A Z O V N I S I S T E M

**BUDI BEZBEDAN,
BUDI SLOBODAN...**

Osnove bezbednosti

Bezbednost dece

- na putu od kuće do škole
- na putu od škole do kuće

Da bi se učenici osećali bezbedno i sigurno u ulozi putnika na relaciji škola-kuća-škola, neophodno je da u školskim vozilima postoji neprekidna kontrola ulazaka, izlazaka i brojnog stanja učenika pri odlasku u školu i povratka iz škole.

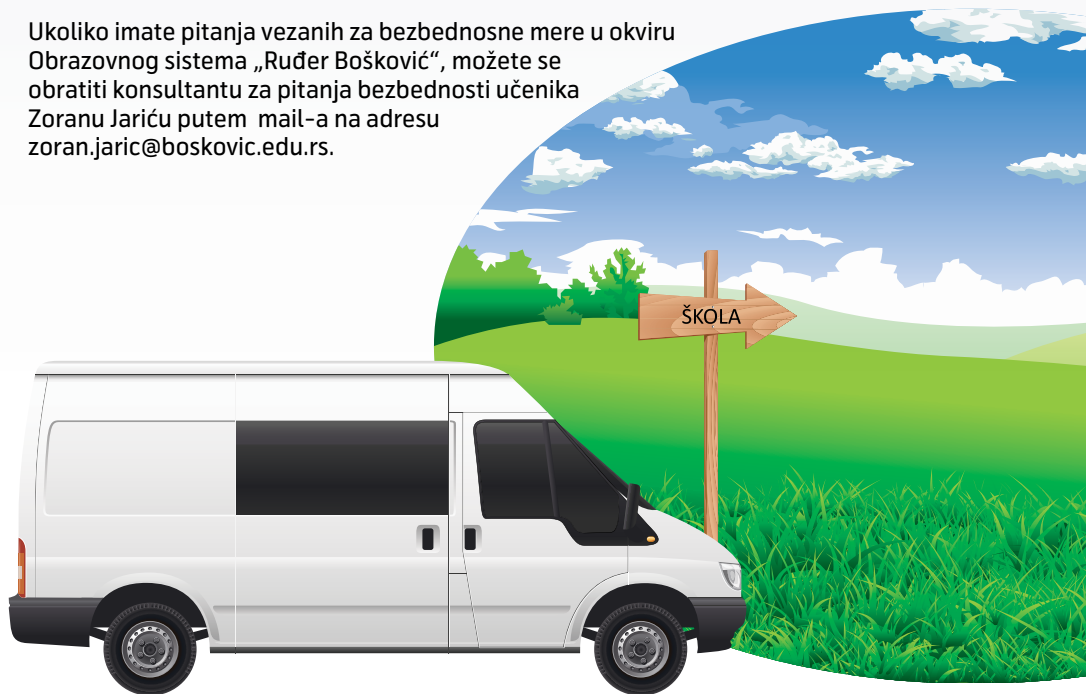
- za vreme boravka u školi

U školskom dvorištu i njegovom neposrednom okruženju, radnici obezbeđenja vode računa o dolascima lica i vozila, a imaju obavezu i da provere razloge njihovog dolaska. Tokom noći postoji fizičko obezbeđenje celokupnog školskog prostora.

Druge mere koje su preduzimaju su:

- video nadzor unutrašnjosti objekta i dvorišta,
- (u neposrednoj budućnosti dostupna) senzorska kontrola na prisustvo i unošenje svih vrsta oružja.

Ukoliko imate pitanja vezanih za bezbednosne mere u okviru Obrazovnog sistema „Ruđer Bošković“, možete se obratiti konsultantu za pitanja bezbednosti učenika Zoranu Jariću putem mail-a na adresu zoran.jaric@boskovic.edu.rs.

Svi zaposleni u školi upućeni su i stručno osposobljeni da preventivno reaguju i spreče nastanak konflikata među učenicima ili između učenika i nepozvanih lica, a koje mogu biti opasne.

Pomoć koju roditelji naših učenika mogu da nam pruže u procesu stvaranja bezbednog okruženja za naše učenike ogleda se u sledećem: da u igri i priči sa svojom decom podrže jednostavna pravila ponašanja koja pred njih postavlja naša škola

- druži se bez psovki i ružnih reči
- druži se bez tuče
- komuniciraj bez mrkih pogleda
- prihvati druge bez polnih, rasnih, verskih i nacionalnih predrasuda
- poštuju različite kulture i tradicije

Roditelji i škola doslednim poštovanjem pravila socijalizovanog ponašanja i insistiranjem na tome da ta pravila poštuju deca, doprinose formiranju stabilnih, integrisanih ličnosti koje nisu sklone društveno nepoželjnom ponašanju.

Društveno nepoželjno ponašanje

Društveno nepoželjno ponašanje, na žalost, ima širok spektar. Neki oblici od njih su zabranjeni i povlače za sobom krivičnu odgovornost, kao na primer

- oštećenje tuđe imovine
- ugrožavanje života drugih

No, postoje i mnoge druge nepoželjne aktivnosti, koje mogu da dovedu do tragičnih posledica (pretrčavanje ulice, nepoštovanje semafora, bezazleno gurkanje, rvanje, korišćenje eksplozivnih i zapaljivih predmeta – šibica, petardi, dimnih bombi...)

Najveću opasnost po bezbednost dece predstavljaju:

- kriminalne aktivnosti, kojima deca mogu biti izložena i
- problemi u saobraćaju, kojima deca najčešće jesu izložena

Svako doba donosi nove stilove u muzici, modi, slikarstvu. Na žalost, svako doba donosi i neke osobene oblike društveno neprihvatljivog ponašanja. Doba detinjstva i mladosti današnje dece, obeleženo je problemima vršnjačkog nasilja i prisustvom narkotika u školskim dvorištima.

Vršnjačko nasilje

Deca predškolskog uzrasta, posebno dečaci na uzrastu od 3 do 7 godina, pokazuju spremnost da se u grupi kojoj pripadaju nametnu svojom snagom, fizičkom spretnošću i snalažljivošću. Ta pojava je kod devojčica manje prisutna, ali nije isključeno da će i neke od njih primeniti „zakon jačega“ u kontaktu sa svojim vršnjakinjama.

Ovakvo ponašanje, ukoli se blagovremeno ne stavi pod kontrolu, u periodu puberteta može da preraste u mnogo teže i opasnije oblike nasilništva prema vršnjacima.

Poslovice

„Bolje sprečiti, nego lečiti“
važi i za vršnjačko nasilje

Vršnjačko nasilje obuhvata širok spektar postupaka koje jedan ili više izvršilaca mogu da primene nad jednim ili nad grupom vršnjaka. Ti postupci su pretnje, tuče, upotreba hladnog i vatrenog oružja, prisiljavanje na upotrebu otrovnih i opojnih supstanci.

Ovakvo ponašanje nije karakteristika samo dece koja su imala razvojne probleme ili dece koja su odrastala bez roditeljskog staranja i brige. Agresivno ponašanje nije uvek odgovor na frustracije nastale emotivnim i drugim oblicima lišavanja. Ono se javlja i kod dece koja imaju stabilnu porodičnu situaciju, koja u porodici nisu imala model nasilnika. Modeli mogu da nađu u sredini u kojoj dete živi (javne i poznate ličnosti koje zagovaraju takav način ponašanja), ali za emotivno nesigurne pubertetlije i nasilje koje se vidi na internetu može da posluži kao podsticaj da i sami probaju tako nešto. Neposredni povodi za primenu modela nasilničkog ponašanja su takođe brojni (doživljene neprijatnosti, nesreće, egzistencijalna ugroženost porodice, raskidi emotivnih veza).

Način izvršenja vršnjačkog nasilja su brojni: verbano vređanje i ponižavanje, fizičko maltretiranje i ponižavanje ("najbezazlenije" je čupanje kose, ušiju, nosa; saplitanje, gurkanje, koškanje; najteži oblici su batinjanje – šamarima, pesnicama, šutiranje), seksualno uznemiravanje, fotografisanje i snimanje bez saglasnosti onoga koga snimanju, kao i objavljivanje snimljenih materijala na internetu i drugim medijima.

Bez obzira na činjenici da su izvršioci maloletna lica, koja zbog svog uzrasta i nezrelosti ponekad nisu u stanju da sagledaju negativne posledice svojih dela i postupaka, svi ovi oblici su zakonom zabranjeni. Deca koja vrše ove radnje, odnosno njihovi roditelji, podležu krivičnoj odgovornosti. Zakoni i uredbe koji trenutno važe, precizno definišu i krivično sankcionišu sve vrste vršnjačkog nasilja. U pripremi su nove, rigoroznije mere.

Poslovice „Bolje sprečiti, nego lečiti“ važi i za vršnjačko nasilje. Prevencija počinje od najmlađeg uzrasta.

Za razvoj stabilne i zdrave ličnosti važno je sve što se dešava sa detetom – od načina ishrane (redovnosti i kvaliteta), igre, organizacije vremena, načina komunikacije sa detetom, do usmeravanja njegovih aktivnosti (na sport, umetnost) i kontrole njegovih aktivnosti (koliko koristi TV, da li zloupotrebljava mobilni telefon, kako koristi internet), i socijalnih kontakata. Najefikasniji oblik prevencije jeste stalna komunikacija sa detetom, postavljanje jasnih zahteva i definisanje posledica određenih oblika ponašanja i njihova dosledna primena. Rigorozno kažnjavanje dece nije dobra preventivna mera.

U školi posebna pažnja se posvećuje načinu upotrebe interneta- firewall uređajima i antivirusnim softverom onemogućen je pristup sajtovima čiji sadržaj nije primeren učenicima.

Preventivna uloga škole je veoma bitna. Ispunjava se putem:

- edukacije o nenasilnim oblicima reagovanja na konflikte i frustracije,
- organizovanjem aktivnosti koje zahtevaju da deca međusobno sarađuju,
- otvorenim razgovorima (tribinama) o vršnjačkom nasilju,
- otvorenim reagovanjem na pojavu vršnjačkog nasilja,
- primenom odgovarajućih vaspitno-disciplinskih mera,
- stalnom saradnjom sa roditeljima.

Predavanja se završavaju konstatacijom da je u školi i van škole nasilničko ponašanje zabranjeno i sankcionisano. Učenici, međutim, treba da nauče i da postoji još jedno izuzetno važno pravilo: ako je ugrožen život ili telo, ili je u takvoj opasnosti bliska osoba, upotreba fizičke sile je dozvoljena, ali samo dok se ne postigne cilj, onesposobljavanje napadača.

Narkotici u školama

Starosna granica za početak korišćenja narkotičkih sredstava sve više se pomera na dole. U školama u našoj zemlji zabeleženi su slučajevi desetogodišnjaka – korisnika narkotika, dok se u „sivoj dečjoj zoni“ (među „decom ulice“) nalazi korisnici stari 7 godina.

Najmlađi narkomani su deca o kojoj se ne staraju ni roditelji, niti društvene institucije za brigu o deci. Početna radoznalost prerasta u psihološku i fizičku zavisnost od raznih opijata. Pod dejstvom opijata lako postaju izvršioci krivičnih dela, koja ih posle 14 godine svrstavaju u registrovane izvršioce zakonski kažnjivih dela.

Početna faza u korišćenju opijata je udisanje para lepka i bronze (dovodi do stanja pospanosti i blagog gubitka kontakta sa realnošću); sledi pušenje marihuane (dovodi do trenutnog euforičnog, veselog raspoloženja, a zatim do pospanosti i usperenosti); a zatim ušmrkavanje kokaina i upotreba heroina (izaziva euforiju, osećanje blaženstva u „rajskoj“ ili „nebeskoj“ stvarnosti, osećanje potpune smirenosti i

„lebdenja“, kao i osećanje natprirodne snage i moći koja apsolutno ne odgovara stvarnom stanju). Ova stanja koje narkomani opisuju kao pozitivna imaju i svoju suprotnost za koju su karakteristične jake glavobolje, bolovi u zglobovima i mišićima, nagon za povraćanjem, dijareja, psihotična stanja, osećanje životne ugroženosti, potreba za samopovređivanjem, do samoubilačkih poriva.

Sva pomenuta stanja mogu da nastanu i usled upotrebe sintetičkih droga, supstanci nastalih u hemijskim laboratorijama, kao što su LSD, ekstazi, kao i usled zloupotrebe lekova koji inače služe za umirenje bolova i smanjenje anksioniznosti. U kombinaciji sa alkoholom i drugim opijatima, predstavljaju opasnost po zdravlje i život.

Dugotrajnim korišćenjem narkotika, zavisnici dolaze u stadijum za koji su uobičajene teške psihoze, samoubilačke ideje, oštećenja mozga, srca, imuno-sistema, potreba za sve većim količinama narkotika, usled čega nastupa smrt.

U prevenciji zloupotrebe psihoaktivnih supstanci potrebno je da se skrene pažnja na narko-dilere. Ovi kriminalni, koji su nekada buili na dnu lestvice po ugledu i moći koje su imali u sveti kriminala, nemaju obzira i osećanja odgovornosti prema deci – svojim klijentima. U poslednjih nekoliko godina, prodaja narkotika u školskim dvorištima ili u neposrednoj blizini škola poverena je sitnim dilerima. I sami narkomani, ne biraju način da dostave drogu deci: nametanje, poklanjanje prvih doza, pretnje, ucene, razne vrste pritisaka nalaze se na njihovom repertoaru. Oni su obično regrutuju iz redova tinejdžera, uzrasta od 13 do 17 godina, koji su uglavnom napustili školu i koji imaju pogrešne modele za identifikaciju. Nezreli i nestrpiljivi, oni posle nekoliko godina postaju suroviji, bezobzirniji i opasniji.

Neophodno je da se sumnjivim osobama ne dozvoli prisustvo među školskom decom – u blizini škole, na sportskim terenima, u školskom dvorištu ... U tome treba da budu angažovani službenici obezbeđenja i svi zaposleni u školama. Školi je dostupan i drug lab – računarsko i hemijsko pomagalo koje je namenjeno otkrivanju narko – supstanci i nedozvoljenih medicinskih preparata kod učenika i u prostorijama škole.

Najefikasnija preventiva ogleda se u podsticanju dece na prihvatanje zdravih stilova života čiji su elementi umetnička interesovanja, sportske aktivnosti, angažovanje na saznavnom planu, i kooperacija u njima.

Podsticaj deci u tome mogu da pruže odrastanje i druženje sa poznatim osobama iz neposrednog okruženja – iz škole, iz sportskog kluba, iz kraja u kome stanuju ... Roditelji i svi odrasli treba da kroz prigodne priče, filmove, debate, društvene akcije upoznaju decu na moguće loše posledice nepromišljenog, avanturističkog i rizičnog ponašanja, kao i na moguće opasnosti od susreta sa nasilnim grupama i pojedincima.

